

**Memorial Democràtic: polítiques públiques
de la memòria. Primer Col·loqui Internacional**
Barcelona, del 17 al 20 d'octubre de 2007

PONENTS I RESUMS D'INTERVENCIONS

Dimecres 17 d'octubre

SESSIÓ INAUGURAL

18.00- 21.00 Palau de la Generalitat

Conferències inaugurals: Memòria i record

Josep Fontana (catedràtic emèrit de la Universitat Pompeu Fabra)

Isabel Allende Bussi (directora de la Fundació Salvador Allende)

PONENTS I RESUMS D'INTERVENCIONS:

- **Josep Fontana**

Llicenciat en filosofia i lletres, especialitzat en història, per la Universitat de Barcelona. Posteriorment, es va doctorar a la mateixa universitat el 1970. Fundador, i durant deu anys, director de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives pertanyent a la Universitat Pompeu Fabra.

La seva anàlisi històrica ha estat molt crítica amb el procés de l'anomenada Transició política espanyola, procés que va portar, després de la mort del dictador Franco, al règim de monarquia parlamentària.

- **Isabel Allende Bussi**

M. Isabel Allende Bussi és filla de l'expresident xilè Salvador Allende, derrocat i mort durant el cop d'estat d'Augusto Pinochet el setembre de 1973. Després de la mort del seu pare, es va exiliar amb la seva mare i dues germanes. Va viure a Cuba i a Mèxic, on va passar 16 anys d'exili. Va tornar a Xile l'any 1989.

És llicenciada en sociologia per la Universitat de Xile i màster en sociologia i ciència política.

L'any 1990 es va restituir la democràcia a Xile, i des d'aleshores és diputada pel Partit Socialista i ha estat presidenta de la cambra xilena entre 2003 i 2004.

És directora general de la Fundació Salvador Allende, dedicada a recuperar la memòria del seu pare.

Dijous 18 d'octubre

TEMA DE LA JORNADA: Els estats i la memòria

Ponències:

Moderador: Marc Carrillo

9.00 – 11.30 Aula Magna

Ricard Vinyes (coordinador de la Comissió Redactora del PMD)

Elisabeth Lira (Centro de Ética de la UAH, Xile)

Taula 1: Legalitat, legitimitat, responsabilitat i reparació

Moderador: Marc Carrillo

12.00 - 14.00 Aula Magna

Josep Vendrell (secretari de Relacions Institucionals i Participació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació)

Carlos Jiménez Villarejo (jurista)

Valdi Van Reenen-Le Roux (Institute for J&R, Sud-àfrica)

Horacio Verbitsky (Centro de Estudios Legales y Sociales, Arg)

Patrizia Dogliani (Universitat de Bolonya, Itàlia)

Taula 2: Institucions memorials: models i experiències

Moderador: Antoni Traveria

16.00 - 18.00 Aula Magna

Jean-Claude Duclos (Museu de la Resistència i Deportació, França)

Christel Trouvé (Topography of Terror, Alemanya)

Marc Masurovsky (US Holocaust Memorial Museum, EUA)

Elena Zhemkova (Memorial, Rússia)

Judith Saïd (Archivo Nacional de la Memoria, Argentina)

PONENTS I RESUMS D'INTERVENCIONS:

- **Ricard Vinyes**

Professor d'història contemporània de la Universitat de Barcelona. Ha desenvolupat diversos programes de recerca en el Dokumentationem Zentrum (Viena) i a la Fondazione Giangiacomo Feltrinelli (Milà). Coordinador de la Comissió Redactora del Projecte de Memorial Democràtic, de la Generalitat de Catalunya.

La memòria com a política pública

La memòria com a imperatiu ha comportat la creació d'un dilema fals i enganyós, i per tant inacabable entre l'opció d'oblit i record: Cal recordar o

cal oblidar? ¿Quants debats televisius, radiofònics, en revistes d'història i de difusió general, quants col·loquis s'han fet sota aquest enunciat?

- **Elisabeth Lira**

Ha estat membre de la Comissió Nacional sobre Presó Política i Tortura de Xile, un organisme assessor del president de la República, creat l'any 2003. L'objectiu de la Comissió era determinar quines van ser les persones que van patir privacitat de llibertat i tortures per raons polítiques, per actes d'agents de l'Estat durant el període entre l'11 de setembre de 1973 i el 1990.

Xile: Dilemes de la memòria política

Les comissions de la veritat: a partir dels testimonis de les víctimes, han reconstruït la història del que va passar durant els règims repressius. Elisabeth Lira reflexionarà sobre el sentit polític de la memòria; la història-memòria reconstruïda del conflicte i la dificultat d'aconseguir una versió compartida dels fets.

- **Josep Vendrell**

Secretari de Relacions Institucionals i Participació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació del Govern de la Generalitat. Llicenciat en història i màster en polítiques públiques per la UPF.

La llei del Memorial Democràtic

Actualment es troba en ple debat parlamentari la llei de creació del Memorial Democràtic, una institució que tindrà com a funció principal convertir la memòria democràtica dispersa en un patrimoni col·lectiu, en un capital ètic i polític que alhora commemora la lluita per l'assoliment dels valors democràtics, homenatja els seus protagonistes, estimuli la formació i la investigació, i traslladi cap al futur els valors inestimables de la pau, la llibertat i la democràcia.

- **Carlos Jiménez Villarejo**

És exfiscal anticorrupció. Així mateix, col·labora amb diverses universitats, especialment l'UAB, en seminaris i actes d'altres tipus. Publica regularment a *El Periódico de Catalunya* sobre qüestions relacionades amb la corrupció, el finançament dels partits, la immigració, l'anterior procés de pau, la memòria històrica, etc.

Il·legitimitat franquista front a la legalitat republicana: les bases del feixisme espanyol

L'exposició pretén analitzar com els militars que es van insurreccionar el 18 de juliol de 1936 van executar un pla que tenia l'objectiu d'acabar de manera violenta amb els valors i la democràcia republicans. Les línies fonamentals d'aquest procés destructor van ser: la il·legalització de les formacions polítiques democràtiques i dels sindicats, la confiscació dels seus béns i el rebuig a qualsevol reconeixement de les Corts republicanes.

- **Valdi Van Reenen-Le Roux**

Cap de Projecte de memòria, art i reconciliació de Sud-àfrica (Institut per a la Justícia i la Reconciliació). Autora de llibres de text per a Heinemann Publishers, especialista en plans d'estudis - Història (Departament d'Educació) i educació en valors i drets humans.

La creació d'una societat inclusiva - Escoltem les veus oblidades

Aquesta ponència segueix el fil d'un dels temes importants que han dominat debats recents a la Comissió de la Veritat i la Reconciliació sud-africana (TRC). Com podem tirar endavant la tasca central de la TRC, és a dir, reconèixer les veus oblidades marginades de la societat?

- **Horacio Verbitsky**

Nascut a Argentina l'any 1942, exerceix el periodisme des de 1960 i presideix el Centre D'Estudis Legals i Socials (CELS). La Latin American Studies Association (LASA) li va atorgar el premi 1995/96 als mitjans de comunicació, per les seves investigacions de les violacions de drets humans durant el règim militar de 1976 a 1983 i sobre la corrupció durant el govern Ménem.

La lluita del poble argentí contra la impunitat

Aprofundirà sobre el procés de reparació i justícia al llarg de trenta anys, des que es van produir els crims de la dictadura fins al dia d'avui. Això inclou una revisió de les lluites populars per la veritat i la justícia:

la CONADEP, el judici del 85, els alçaments *carapintades*, els indults, els judicis internacionals i la seva repercussió a l'Argentina.

- **Patrizia Dogliani**

Professora de la Universitat de Bologna d'història contemporània i moderna europea. Especialista en història de la memòria a Itàlia i en història comparada entre França, Itàlia i Alemanya. És autora de molts assaigs i llibres sobre història europea comparada als segles XIX i XX, que tracten diversos temes: història dels joves i moviments polítics; reformisme i

socialisme europeu; feixismes europeus i italià, memòria pública; història urbana, i història de l'entorn.

Legalitat, legitimitat, responsabilitat i restauració. El cas italià

Patrizia Dogliani parlarà sobre la creació d'una memòria pública del feixisme, l'antifeixisme i la Segona Guerra Mundial a la República Italiana des de 1944, amb un enfocament comparatiu respecte dels casos d'altres països, específicament els que van patir els règims feixistes i col·laboracionistes, com ara França, Alemanya i, naturalment, Espanya.

• **Jean-Claude Duclos**

Jean-Claude Duclos és director adjunt de la Conservació del Patrimoni de l'Isère, director del Museu de la Resistència de la Deportació de Grenoble i director del Museu Dauphinois de Grenoble. Ha publicat diversos llibres com: GOLDSTERN, EUGÉNIE. *Etre ethnologue et juive dans l'Europe alpine des deux guerres* i *Le Musée dauphinois a cent ans*, entre altres.

Història, memòria, museus i memorials a França i, en particular, a Grenoble

Segons Duclos, els mitjans dels que disposen els règims democràtics per cultivar la memòria de la resistència als feixismes i totalitarismes, passen per set vies: la conservació dels arxius testimonials; la celebració commemorativa; la recerca històrica; l'acció associativa; la justícia; la mediació de l'art i el museu i el lloc de memòria.

• **Christel Trouvé**

Responsable de la Fundació Topografia del Terror de Berlín, un centre de documentació sobre el Nacional Socialisme i els seus crims.

Evolució de la política de la memòria a Alemanya

En la seva intervenció, detallarà l'evolució de la política de la memòria a Alemanya durant els últims 17 anys. Així, repassarà les polítiques memorialistes des de la reunificació i fins a l'actual política del govern federal, que vol privilegiar el període post-nacional-socialista.

• **Marc Masurovsky**

Responsable del registre de supervivents del Museu Memorial de l'Holocaust dels Estats Units, Washington, DC. Va ser director de recerca del projecte sobre el treball dels esclaus *Reivindicacions* i director de recerca de la Comissió Presidencial d'Assessorament sobre l'Actiu de l'Holocaust als Estats Units.

Museu de l'Holocaust de Washington: Cap a una visualització de la Shoah

El Museu Memorial de l'Holocaust de Washington, DC, és un centre nacional de documentació, recerca i interpretació de la història de la Shoah; així mateix, és un lloc commemoratiu en memòria dels milions de persones que van morir durant el genocidi.

- **Elena Zhemkova**

Directora de la Societat Internacional Russa MEMORIAL, un moviment iniciat durant la Perestroika amb l'objectiu de recuperar i preservar la memòria de la persecució política que es va produir en el passat recent de l'ex Unió Soviètica.

La institució Memorial a Rússia

El Memorial soviètic engloba organitzacions d'expressos polítics, centres de recerca, centres educatius de diverses regions de Rússia, Ucraïna i Geòrgia, entre altres. Dins del Memorial soviètic hi ha un museu, documentació sobre les violacions de Drets Humans, biblioteques especialitzades i un conjunt de vestigis de memòria. A més, el Memorial ha donat suport a la Llei de Rehabilitació de les Víctimes de la Repressió Política, aprovada l'any 1991.

- **Judith Saïd**

Coordinadora general de l'Arxiu Nacional de la Memòria de la Secretaria de Drets Humans de la Nació. Institució que va néixer amb l'objectiu d'obtenir, d'analitzar i de preservar informació, testimonis i documents sobre la violació de drets humans i llibertats fonamentals durant la dictadura a l'Argentina.

Polítiques d'Estat en memòria, veritat i justícia a l'Argentina: els llocs de memòria

Saïd centrarà la seva ponència en la Xarxa Federal de Llocs de Memòria, instància nacional que promou el desenvolupament de projectes locals en llocs de memòria sobre el terrorisme d'Estat i la senyalització d'antics centres clandestins de detenció a tot l'Argentina.

Divendres 19 d'octubre

TEMA DE LA JORNADA: Vestigis, interpretació i transmissió de la memòria

Ponències:

Moderadora: Dolors Genovès

9.00 – 11.30 Aula Magna

Montserrat Iniesta (antropòloga i museòloga de la Comissió Redactora del PMD)

Jordi Borja (Urban Technology Consulting – UOC)

Taula 3: L'experiència, el coneixement i la memòria: límits i conciliacions

Moderadora: Dolors Genovès

12.00 - 14.00 Aula Magna

Alberto Reig Tapia (Universitat Rovira i Virgili)

Susana Narotzky (Universitat de Barcelona)

Isabel Piper (Universitat de Xile)

Ana Cacopardo (Comisión Provincial por la Memoria, Argentina)

Julian Bonder (arquitecte i professor, Rhode Island)

Taula 4: Suports per a la transmissió de la memòria

Moderador: Manuel Campo Vidal

16.00 – 18.00 Aula Magna

Ramon Alberch (subdirecció General d'Arxius, Generalitat de Catalunya)

Ciraj Rassool (The District Six Museum, Sud-àfrica)

Jacques Fredj (Memorial de la Shoah, França)

Gloria Elgueta (Londres 38, Xile)

Miguel Montecinos (Parque por la Paz Villa Grimaldi, Xile)

PONENTS I RESUMS D'INTERVENCIONS

• **Montserrat Iniesta**

Antropòloga i museòloga. Diplomada en administració i conservació del patrimoni per l'École nationale du patrimoine (Ministère de la Culture, Paris). Va formar part de la Comissió Redactora i del Consell Assessor del Projecte del Memorial Democràtic. Des de 2000 és directora de VINSEUM Museu de les Cultures del Vi de Catalunya (Vilafranca del Penedès, Catalunya-Espanya).

Transmissió i continuïtat de la memòria democràtica. Espais per elaborar un patrimoni

Montserrat Iniesta aprofundirà en els aspectes destacats de la gestió del Memorial Democràtic com instrument per proclamar la lluita per la democràcia com a patrimoni col·lectiu, per inscriure aquests episodis en l'espai públic de Catalunya.

- **Jordi Borja**

Llicenciat en ciència política, va realitzar estudis de dret a Barcelona i ha realitzat un postgrau i màster en sociologia, geografia i urbanisme en París. És director del Proyecto gestión de la ciudad a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Director d' Urban Technology Consulting (1995-2006).

Espai públic i memòria democràtica

Espai públic, espai col·lectiu, conquesta d'espais de llibertat, tota una part d'un programa pel memorial democràtic. Considerem que cal donar prioritat a les accions positives, a la conquesta democràtica de l'espai públic per part de la ciutadania, d'homes i dones de totes les edats i condicions que en la seva majoria no eren militants polítics però que, de la mateixa manera que el burgès de Molière feia prosa, van fer política democràtica sense saber-ho.

- **Alberto Reig Tapia**

És catedràtic de ciència política a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Es va llicenciar en ciències polítiques, econòmiques i comercials i es va doctorar *cum laude* a la Universitat Complutense. També va obtenir a l'UCM les llicenciatures de sociologia (ciència política) i ciències de la informació.

Memòria històrica o reparació? Del consens a la crispació

La qüestió candent de la impròpiament anomenada *memòria històrica* té una importància capital per a la vida política democràtica d'aquest país. Les circumstàncies polítiques excepcionals viscudes a partir de la dècada dels trenta fins al començament de la del vuitanta del segle passat són absolutament determinants per poder explicar i comprendre per què així és així.

- **Susana Narotzky**

Doctora en geografia i història a la Universitat de Barcelona i doctora en filosofia a la Nueva Escuela de Investigación Social. Les seves línies d'investigació se centren en els processos de relació informal tan en l'àmbit polític com en l'econòmic, en les formes de producció del coneixement antropològic i en la relació entre memòria històrica i pràctiques polítiques en l'actualitat.

Un futur per al passat: reflexions sobre la recuperació de la memòria històrica

Compararà diverses modalitats de "recuperació de la memòria" de la Guerra Civil espanyola: el registre coetani d'esdeveniments observats i viscuts, l'eclosió de testimonis narratius *a posteriori*, el debat públic sobre la "recuperació de la memòria", la patrimonilització de la memòria històrica.

- **Isabel Piper**

Acadèmica del Departament de Psicologia de la Universitat de Xile. Directora del Màster en psicologia social de la Universitat ARCIS. Universitat Autònoma de Barcelona. Investigadora de l'Institut Latinoamericà de Salut Mental i Drets Humans (ILAS).

Polítiques del record i la construcció del subjecte-víctima

Reflexionarà de manera crítica a l'entorn dels discursos de drets humans a Xile (incloent-hi l'informe de la Comissió Nacional sobre Presó Política i Tortura), analitzant les seves idees de trauma, reparació i reconciliació com a elements constitutius del que s'anomenarà una *retòrica de la marca*.

- **Ana Cacopardo**

Presideix la Comissió Provincial per la Memòria. Llicenciada en periodisme i comunicació social per la Universitat de la Plata, Argentina. Es va iniciar professionalment com a productora executiva, guionista i conductora de programes periodístics i documentals en ràdio i televisió oberta i de cable. Integra el Consejo Consultivo Internacional del Archivo Histórico de la Policía Nacional de Guatemala.

Passat i present en les polítiques de la memòria

Reflexionarà envers el vincle passat-present en les polítiques de memòria, recordant quan a l'Argentina es va celebrar el trigèsim aniversari de l'inici de la dictadura militar i la Comissió per la Memòria de la Província de Buenos Aires va realitzar l'acte central entre els murs de la presó. La mateixa que havia albergat major nombre de presos polítics en els anys de la dictadura.

- **Julian Bonder**

Arquitecte i professor de la Roger Williams University de Rhode Island. És una persona activa dins els debats nacionals i internacionals sobre memòria, espai i art públic, representació i trauma històric i disseny de monuments i memorials. Originàriament, va enfocar els seus estudis a la memòria i als memorials de l'Holocaust tot i que després va ampliar el ventall incloent projectes sobre guerra civil, drets humans i civils i esclavatge.

Treballs sobre memòria, reflexions i pràctiques

Se centrarà en la preservació de la memòria del passat i la creació de condicions per a noves respostes. Bonder sosté que treballar a través i sobre projectes relacionats amb el trauma, l'espai i la memòria, requereix transformar l'esfera pública i establir marcs artístics/crítics/ètics per posicionar-se com a testimonis involuntaris.

- **Ramon Alberch**

Subdirector general d'Arxius de la Generalitat de Catalunya. Ha publicat més de cent articles en publicacions especialitzades. Va ser director dels Arxius Municipals de Girona, director dels Arxius Municipals de Barcelona, director del Projecte d'ordenació d'arxius de Barcelona i president de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Arxius, memòria i drets humans

Tractarà d'evidenciar la imprescindible necessitat de garantir la recuperació, l'organització, la conservació i, sobretot l'accessibilitat dels arxius referits a conflictes bèl·lics, sotmesos a dictadures o en els països que viuen transicions polítiques cap a règims democràtics.

- **Ciraj Rassool**

És professor del Departament d'Història del Centre for Humanities Research a la Universitat de Western Cape i coordinador del African Programme del Museum and Heritage Studies. Rassool dirigeix The District Six Museum, dedicat a mantenir la memòria a Sud-àfrica.

El Districte Sis i el complex memorial sud-africà: creació d'una memòria participativa a Ciutat del Cap

Aquesta ponència es basa en les pràctiques de memòria desenvolupades al Museu del Districte Sis per exposar un cas de metodologies de memòria basades en la participació, l'anunciament i la inscripció i un model de treball de memòria basat en la idea de la transacció.

- **Jacques Fredj**

És director del Memorial de la Shoah a França. Comissari general de l'exposició permanent del Memorial de la Shoah, la història dels jueus de França durant la Shoah. Coordinador de l'obra col·lectiva " Els arxius de Shoah " Harmatan, 2001. Mestre d'història sobre la reconstrucció de la comunitat jueva a través de la història del Consell representatiu de les institucions jueves de França.

Memorial de la Shoah, comprendre el passat per il·luminar el futur

El Memorial, inaugurat el gener de 2005, va ser creat amb la voluntat d'esdevenir la institució de referència a Europa sobre l'Holocaust nazi. En la seva ponència tractarà qüestions com: Hauríem de crear un museu de història o transformar la nostra ubicació en un monument memorial, lloc de recolliment i de silenci?, Com abordar aquesta història sense diluir-la entre tants esdeveniments de la història d'Europa i de la humanitat?

- **Gloria Elqueta**

Coordinadora de Programes Institucionals. Pertany a la Direcció de Biblioteques, Arxius i Museus de Xile. Ha publicat diversos llibres com: *Memoria, secreto y mentira*. A: *Políticas estéticas de la memoria*, "Internet, memoria y literatura". A: *Seminario Encuentro de Escritores*, "Las utopías han muerto (Vivan las utopías)". A: *Utopías. Seminario internacional*.

Londres 38, la memòria en construcció

Es presentarà una reflexió sobre els processos d'elaboració de les memòries relacionades amb la història recent i certes formes de commemoració, considerant el cas del recinte de detenció, tortura i extermini que va funcionar al carrer Londres 38 (avui 40), situat al centre de la ciutat de Santiago de Xile.

- **Miguel Montecinos**

Arquitecte, titulat en la Universitat de les Arts i les Ciències de les Comunicacions-UNIACC. És soci fundador i membre del directori de la Corporació Parque por la Paz Villa Grimaldi durant quatre períodes, actualment director. Expres polític de la dictadura militar des de principi del any 1975 fins a finals de l'any 1976. Va ser detingut a Villa Grimaldi, Cuatro Alamos, Tres Alamos i Camp de Concentració de Puchuncavi.

Villa Grimaldi: un lloc de memòria que remou la societat xilena

La ponència revisarà el procés a través del qual Villa Grimaldi ha passat de ser un lloc de memòria a un possible patrimoni per la societat xilena. Com a partir d'un lloc devastat és possible construir un referent per a un determinat tipus de memòria i com aquesta es transmesa, en especial, als més joves.

Dissabte 20 d'octubre

Taula 5: Polítiques públiques de memòria a l'Estat Espanyol

Moderador: Josep Maria Muñoz

9.30 - 11.30 Aula Magna

Representants dels governs autonòmics

Catalunya - Andalusia - Aragó - País Basc - Galícia

11.45 - 12.30

**Presentació del Memorial Democràtic de Catalunya per la Comissió
Assessora**

Moderador: Josep Maria Muñoz

Taula 6: Espais de memòria ara i aquí

Moderador: Ignasi Aragay

12.30 - 14.30

Jordi Guixé (Direcció General de la Memòria Democràtica)

Josep M. Solé Sabaté (coordinador d'Àrees Tècniques de COMEBE)

Conxita Mir (coordinadora del Pla pilot de memòria a les Terres de Lleida)

Joaquim Aloy (responsable de projectes web a Manresa)

Denis Peschansky (director científic al CNRS)

PONENTS I RESUMS D'INTERVENCIONS

- **Jordi Guixé**

Doctor per la Universitat de París III Sorbonne-Nouvelle i per la Universitat de Barcelona, Màster Degree i Diplôme d'Études Approfondies en Histoire Contemporaine des Mondes Étrangers et des Relations Internationales. És responsable de projectes i Espais de Memòria de la Direcció General de la Memòria Democràtica.

El Memorial Democràtic i els espais de memòria, una xarxa del patrimoni memorial a Catalunya

És el moment d'integrar els esforços locals dins el projecte del Memorial Democràtic, entès com un projecte de territori, que inclourà una xarxa d'Espais de Memòria coherent i coordinada. Hi ha un equip coordinat per la Direcció General de la Memòria Democràtica que està treballant a tot el territori per agrupar les iniciatives de les administracions i les valoracions de continguts per part de les universitats.

- **Josep M. Solé Sabaté**

Catedràtic d'història a la Universitat Autònoma de Barcelona. Coordinador general àrees tècniques COMEBE. Ha publicat diversos llibres com: *La repressió franquista 1938-1953*; *Catalunya sota les bombes 1936-1939*; *L'ocupació militar de Catalunya. Març 1938-Febrer 1939* (juntament amb Joan Villarroya), entre altres.

El projecte museogràfic del COMEBE

Fins al febrer de l'any 2003, data de la incorporació al Consorci del Govern de la Generalitat de Catalunya, es pot dir que la principal tasca dels tècnics impulsors i vinculats al projecte va ser el seu disseny i l'estructuració sobre el territori, sobre les bases d'uns objectius històrics, pedagògics i de dinamització econòmica.

- **Conxita Mir**

Catedràtica d'història contemporània a la Universitat de Lleida des de 1999. Responsable del Servei d'Història, Documentació i Patrimoni de la UdL. Responsable del Pla pilot per al Memorial Democràtic de les Terres de Lleida (2005-2006). Coordinadora del projecte museològic i museogràfic de "Camí de la Llibertat-Presó-Museu de Sort", inaugurat el 15 de juliol de 2007.

Territori i memòria en una zona de front, rera guarda i frontera. Les Terres de Lleida (1936-1945)

En la intervenció s'exposaran les actuacions memorialístiques programades en un territori relativament gran, però susceptible de ser tractat globalment, a fi de reflexionar com es poden posar en relació diversos elements en un circuit de memòria, construït tant amb finalitats memorials com en raó del desenvolupament cultural i turística de la zona.

- **Joaquim Aloy**

És llicenciat en història i treballa com a tècnic en Cultura a la Diputació de Barcelona. Els seus treballs d'història s'han centrat en les èpoques de la República, la Guerra Civil i el franquisme a Manresa.

Internet, una eina excel·lent de divulgació de la història. L'experiència de Manresa

Centrarà la intervenció a ressaltar la gran oportunitat que ofereix Internet per donar a conèixer el nostre passat col·lectiu. Es tracta d'una eina extraordinària de difusió de la qual cal intentar treure el màxim profit. Parlarà de l'espai web com a espai de memòria i arxiu de records i de retalls de la nostra història.

- **Denis Peschansky**

Director d'investigació de la CNRS. Director científic adjunt del Departament de Ciències Humanes i Socials de la CNRS. President del Consell Científic i vicepresident del Comitè de Pilotatge del Projecte del Musée-Mémorial du Camp de Rivesaltes.

Rivesaltes, un memorial per a la història

Els informes entre història i memòria estan en el cor de les reflexions històriques, però també polítiques, en les últimes dècades. El Musée-Mémorial du Camp de Rivesaltes té com a particularitat: difondre i explicar dos grans traumatismes que va conèixer França en el segle XX, la Segona Guerra Mundial i la guerra d'Argèlia.